

Kontrollen av djurtransporter skärps

-- har du de tillstånd som krävs?

Nu skärper länsstyrelserna kontrollen av djurtransporter. Fårägare som kör egna djur i egen transport kan alltså i ökad omfattning komma att stoppas på väg. Nytt för i år är att man för besiktning (vart femte år) av fordon använda i "ekonomisk verksamhet" kan ta ut en avgift mellan 1 000 och 3 000 kronor.

Är en fårägare som kör sina djur till slakt eller hämtar/levererar livdjur att betrakta som en transportör inom "ekonomisk verksamhet"? I så fall kan vederbörande vara tvungen att följa regelboken, bl a inneha kompetensbevis, transportörstillstånd och ett godkänt fordon.

Här ett försök att reda ut begreppen.

Syftet med de skärpta kontrollerna och avgifterna för besiktning (vart femte år) av transportfordon i ekonomisk verksamhet är att stärka djurskyddsarbetet (se ruta). Sedan länsstyrelserna 2009 tog över ansvaret för djurskyddet från kommunerna har de också utfört kontroller av transporter på väg. Nu har t ex Länsstyrelsen i Södermanlands län för avsikt att i samarbete med polisen utöka kontrollerna av djurtransporterna, främst av djur till slakt samt hästtransporter. Det innebär i praktiken att varje fårfarmare som kör egna djur i en vanlig hästfinka kan komma att stoppas. Enligt en sageskvinna i Sörmland är det ofta hos de "små" transporterna som man hittar brister i både kärra och djurkomfort. "Vi skulle ju bara åka en liten bit"...

Strikta regler

Jordbruksverket (www.sjv.se) reglerar transporten av djur (SJVFS 2010:2). För får gäller bl a följande:

-- **Minsta utrymme** per djur i fordon vid vägtransport är:

för klippta får/lamm beroende på vikt 0,3–0,8 kvadratmeter/djur;

oklippta 0,4–0,9 kvadratmeter/djur;

högräktiga tackor 0,5—0,9 kvadratmeter/djur.

-- **Kortare transporter.** Då man kör sina egna får med eget fordon max 5 mil från gården ska bara vissa grundkrav uppfyllas. T ex ska det finnas plats i vagnen så att djuren både kan stå upp och ligga ner i naturlig ställning. Man ska vid behov kunna sätta in skiljeväggar. God ventilation krävs. Djuren måste alltid vara i skick att transporteras.

-- **Dräktiga tackor, lamm.** Dräktiga tackor får inte transporteras inom 14 dygn före beräknad lamning och inte tidigare än minst en vecka därefter. Ett lamm måste ha uppnått minst 7 dagars ålder.

Större krav för längre transporter

För längre transporter än 5 mil och för dem som transporterar djur i ”ekonomisk verksamhet” ställs större krav. Den godkända transporttiden kan ökas till 8 timmar, i enstaka fall längre om djurens omvårdnadsbehov kan garanteras och bilarna uppfyller vissa krav.

I ekonomisk verksamhet krävs transporthandlingar, vilka ska omfatta djurens ursprung och ägare, avsändningsort, datum och tid för avsändningen, avsedd bestämmelseort och förväntad transporttid. Blanketter (finns på www.sjv.se) kan skrivas ut i flera exemplar och häftas ihop till en loggbok som förvaras i fordonet.

Om får transporterats över 8 timmar, och transporten sker i ekonomisk verksamhet, ska fordonet vara utrustat med ett navigeringssystem som ska kunna registrera förflyttningar och stopp. Systemet ska också innehålla sensorer för temperatur och lucköppning. Uppgifterna ska bevaras i minst tre år och kunna visas upp på begäran av kontrollmyndigheten. Är transporten längre än 8 timmar och fåren förs till ett annat land ska en färdjournal fyllas i (även för detta finns blankett på www.sjv.se).

Undantag finns

Det finns dock undantag från kraven på kompetensbevis och transportörstillstånd även inom ekonomisk verksamhet, bl a för infrekventa transporter av egna djur (max åtta gånger/år) då transportsträckan understiger 65 km från anläggningen, för transporter av egna djur till veterinär, till bete eller av djur som ingår i bevarandeprogram t ex i regi av lantrasföreningar.

Matnyttig handbok

Skriften ”Handbok för djurtransporter” (www.djurtransporter.nu), utgiven av Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (TYA) med stöd från Jordbruksverket, har som huvudsyfte att göra regelverken för djurtransporter lättillgängliga för dem som praktiskt utför transporter av lantbrukets djur.

Ekonomisk verksamhet eller ej?

För den enskilde fåruppfödaren som vill följa lagens bokstav är det av väsentlig betydelse att avgöra om han/hon tillhör kategorin som transporterar i ”ekonomisk verksamhet” eller ej. Då krävs nämligen ett kompetensbevis (godkänd genomgången kurs för djurslaget; arrangerer på www.sjv.se), ett transportörstillstånd (Jordbruksverket) samt ett godkännande av transportfordonet (Länsstyrelsen). Se ruta ”Frågor och svar”.

Ekonomisk verksamhet innebär att transporten på ett direkt eller indirekt sätt syftar till ekonomisk vinst. Exempel på vad som räknas som transporter i ekonomisk verksamhet är transport av produktionsdjur som en del av yrkesmässig avelsverksamhet och transport av djur till slakt.

Med dessa definitioner skulle reglerna gälla alla fårgårdar som drivs som företag i vinstsyfte, alltså även dem som har fåren som endast ett ”ben” i verksamheten!

Enligt Jordbruksverket är det ”alltid ditt eget ansvar att bedöma om dina transporter sker inom en ekonomisk verksamhet eller inte. Du måste till exempel fundera över när en amatör- eller hobbyverksamhet blir mer yrkesmässig.”

Sammanfattningsvis:

- Om du kör max 5 mil behöver du inga dokument eller utbildning.
- Om du bedriver ekonomisk verksamhet så gäller max 65 km, max 8 gånger per år.
- Kör du mer än 65 km behövs dokument och tillstånd enligt artikeln. Det gäller alla, tänk på det när ni köper eller säljer avelsdjur eller själva kör djur långt till slakteri.
- **OBS! Utrymmeskraven gäller alla och alltid!**

”Better safe than sorry”

Regelverket är alltså snårigt och gränsdragningen mellan proffs och amatör svår. Det är dock ingen nackdel även för den lilla besättningen att ta det säkra före det osäkra: gå kursen och skaffa de erforderliga tillstånden. Better safe than sorry!

Kristina Räf

kristina.raf@telia.com

Förbättrade djurtransporter

ska ge bättre djurskydd

Från och med 2012 får länsstyrelserna ta ut en avgift för besiktning av djurtransportfordon. Syftet med förändringen är att stärka djurskyddsarbetet. Besiktningen gäller transporter i ekonomisk verksamhet och sker vart femte år. Avgifterna varierar mellan 1 000 och 3 000 kronor beroende på fordonets utformning och storlek.

Sedan länsstyrelserna tog över ansvaret för djurskyddskontroller från kommunerna 2009 har de också utfört besiktning av de fordon som används för djurtransporter i ekonomisk verksamhet. De har dock inte, som kommunerna tidigare gjorde, kunnat ta betalt för det ofta tidskrävande arbetet. Det har gjort att länsstyrelserna tvingats dra ned på budgeten för djurskyddskontroller för att kunna genomföra besiktningarna.

Genom en förändring i djurskyddsförordningen och nya föreskrifter från Jordbruksverket kan länsstyrelserna från årsskiftet ta ut en avgift för sitt besiktningsarbete. Syftet med förändringen är att höja kvaliteten på besiktningarna och genom avgiften kunna täcka kostnader för t ex utbildning, eventuella lokalhyror, arbetstidsåtgång och resekostnader. Jordbruksverket genomför fortbildning av länsstyrelsernas personal.

Frågor och svar

Hur registrerar jag mig som transportör?

Anvisningar och ansökningsblankett finns på www.sjv.se ("Vad gäller för transport inom ekonomisk verksamhet?").

Hur länge gäller registreringen som transportör?

Fem år.

Vad kostar det?

800 kronor.

Vad ingår i utbildningen för att få ett kompetensbevis?

Följande ska ingå:

- lagstiftningen på området;
- djurfysiologi (fysiologiska behov och beteenden, t ex tecken på stress);
- djurhantering under transport;
- hur körsättet påverkar djurs välbefinnande;
- akutvård för djur;
- säkerhet för dem som har hand om djuren.

Hur många dagar omfattar utbildningen?

I Sverige varierar utbildningslängden beroende på hur många djurslag som ingår i utbildningen. För häst, fjäderfä och får/get är den en dag.

Hur länge är kompetensbeviset giltigt?

Det är giltigt tills vidare under förutsättning att du inte döms för någon allvarlig överträdelse av djurskyddslagen.

Måste alla personer som följer med en transport ha ett kompetensbevis?

Det räcker med att chauffören har ett kompetensbevis under förutsättning att han/hon också ansvarar för skötseln av djuren. Om chauffören inte ansvarar för skötseln måste det finnas en person med som har detta ansvar och som då ska ha ett kompetensbevis.

Vem kontrollerar att jag har ett kompetensbevis?

Det gör länsstyrelsen om du befinner dig i Sverige.

Vad händer vid en kontroll om jag inte har ett kompetensbevis?

Inom Sverige gäller samma ordning som för andra brott mot djurskyddslagen. Utomlands kan du få direktböter.